

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 15. oktobra 1890.

Obsseg: Vabilo na občni zbor. — Gnojenje na vrtu. — Shramba in pošiljatev cepičev po zimi. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni cברי. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**VABILO**

gospodom družabnikom c. kr. kmetijske
družbe kranjske

na

občni zbor,

ki bode v četrtek dne 30. oktobra 1890. l. ob
 $\frac{1}{2}$ 9. uri dopoludne v dvorani mestne hiše
v Ljubljani.

Vspored:

- 1.) Prvomestnik prične zborovanje.
- 2.) Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1889.
- 3.) Predložitev družbenega računa za l. 1889. in proračuna za leto 1891. (Račun in proračun določena sta pa v nadroben pregled v pisarni kmetijske družbe.)
- 4.) Volitev treh odbornikov v glavni odbor, namesto po družbenih pravilih izstopivših gg. odbornikov Josipa Dekleve, posestnika v Ljubljani, Otona Detele, grajščaka in deželnega odbornika v Ljubljani, V. Golla, c. kr. deželnega gozdnega nadzornika, Josipa Lenarčiča, posestnika na Vrhniku, dr. Josipa Poklukarja, deželnega glavarja, Luke Robiča, c. kr. višega davčnega nadzornika v p. v Ljubljani, Frana Witschla, deželnega nadinženerja in dr. Maksa pl. Wurzbacha, odvetnika v Ljubljani.

5.) Poročila in predlogi odborovi.

6.) Poročila in predlogi podružnic.

7.) Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1890.

Ivan Murnik, s. r.,
predsednik.

Gustav Pirc, s. r.
tajnik.

Gnojenje na vrtu.

Najugodnejši čas gnojiti vrtove je gotovo pozno jeseni, da pride gnoj še pred hudim mrazom v zemljo. Izkušnje so dokazale, da je vrtom v hasen, če se prekopujejo v jeseni, in da so v tem času prekopani zelo rodovitni, gnoj pa pri tem prekopavanju v zemljo spraviti, stane manj truda in je tudi zelo koristno, posebno če ni še pregnil in prekratek. V obče pa se redilne tvarine od gnoja po dežji in snegu razstopijo in po zemlji razširjajo po celih vrtnih gredah, da rastejo spomladi prav lepo, ker se je gnoj že zmešal z zemljo in ji dal toraj vso redilno moč.

Vrtovom slamnat, še ne prekisan gnoj ni ugoden, redi manj in večkrat rastlinam škoduje, daje živeža in stanovanje bramorjem in drugim škodljivim mrčesom, ker si radi izvolijo v svoje stanovanje gnoj, ki se šele v zemlji kisa ter jim daje dovolj gorkote. Zraven tega napravlja sveži gnoj pri mnogih rastlinah razne bolezni, na primer grinte pri ohrovtu in pri več drugih.

Napačno pa je gnoj napeljati na vrte in ga pustiti v kupih predolgo časa, predno se spravi v zemljo. Pri suhem vremenu se posuši in mnogo redilnega soka se izhlapi, kar rastlinam ne more biti nikoli v prid, če pa je vreme deževno, gre ves gnoj na tisti postor, kjer leži, in gnojenje je potem takem neenako. Prav dobro

gnojiti vrte prav po vrhu zemlje, da se gnoj komaj pokrije. Porabi se v to na polovico segnit gnoj, ali druge reči, katere so že nekoliko segnile. Če je bila zemlja že poprej dobro pregnojena v globočini in se potem zmeša po vrhu s prav malo gnojem, da taka zemlja mladim rastlinkam, katere nimajo prvi hip globokih korenin, prav dobre hrane ter jim pomaga bujno rasti. Taka tla, gnojena po površji pri zalivanji, ne utrdijo se in ne spokajo, ker gnoj od zgoraj mokroto dalje drži, kakor navadna zemlja, in rastline dokazujejo, kako ugodno jim je tako gnojenje s svojo naglo in lepo rastjo.

Pri rabi na pol segnitega gnoja tudi sveže gnojenje rastlinam ne škoduje. Sveži, s slamo mešani gnoj naj se rabi le takrat, ko se hoče preveč težka in trda zemlja rahljati, povsod drugod naj se gnoji z na pol segnitim gnojem.

Shramba in pošiljatev cepičev po zimi.

Cepiče, katere rabimo za zimsko cepljenje, narezati je precej jeseni, kadar listje odpade in predno slana pritisne. Te cepiče položimo v senčen kraj ter jih nekoliko zaspimo z zemljo. Kakor hitro se prične hud ponočni mraz, moramo jih pobrati iz zemlje, zvezati jih po vrstah skupaj ter zaviti v močen papir, ki je s kakim cenim oljem napojen. Potem zavijmo cepiče v mah ter jih zakopljimo v drevesnici ali na vrtu na kak kraj, ki je varen miši. Na ta način ohranimo cepiče skozi celo zimo zdrave in sveže. Nobeden se ne pokvari, bodi še tako hud mraz. Olje vsled svoje narave zabrani, da se cepiči ne izsuše, in ne pusti mokrote do njih. Tako zavite cepiče je mogoče pošiljati tudi v najhujši zimi kolikor le daleč hočemo. Poslani cepiči pridejo gotovo zdravi v namenjeni kraj, da le niso med tem časom prišli v kak zakurjen prostor.

Razne reči.

* Zelo škodljiva je in med sadjarji jako razširjena navada, polagati na dno jame precejšnjo množino, dostikrat 30 centimetrov visoko, iverja, da celo kratkega vejevja, protja in enakih stvari, da bi s tem pospešili rast drevesu. Ali take in enake tvarine imajo zelo malo redilne moči v sebi; razen tega pa nastanejo mnogovrstni škodljivi nasledki ob takem ravnanju. Ker omenjene stvari le polagoma prhnijo in se zatorej prostor, ki ga zavzamejo, vedno manjša, pregiblje se vedno zemlja, ki leži nad iverjem, protjem i. dr. Tla se toliko bolj znižavajo, kolikor dalje gre oprh in se prostor lesenih delov manjša. Posajeno sadno drevo se mora nehote takisto posedati in vsled tega stoji pregloboko, in zadenejo ga vsi škodljivi nasledki, ki prihajajo od globokega sajenja. Tudi se lahko prigodi, da začno koreninice gniti: kajti navadno se nahajajo po lesenih predmetih, ki se položijo dnu jame,

gobe in zajedalke, katere preidejo potem po navadi na koreninice in jih uničijo. Marsikatero mlado drevo je žalovalo in marsikatero se je tudi posušilo. Kaj je bilo pač? Gobe, ki so se zaredile po koreninicah, opustošile so lepo drevje. Naj se torej opusti slaba navada; kajti pričakovana velika korist izpremeni se navadno v zelo škodljive nasledke.

* Kako se slive ali češplje do pomladi ohranijo. Slive ali češplje pobero se z drevesa kak suh in solnčen dan. Skrbno naj se potrgajo samo zrele, a vendar ne mehke češplje. Odtrgan sad naj bode kakih 36 ur v suhem prostoru, da se izhlapi. Sedaj se denejo češplje v nov in suh lončen lonec. Lonec mora biti zelo suh, in ga je pred porabo skrbno zbrisati. Češplje se denu z otrobi ali z moko vred tako v lonec, da so repki obrnjeni proti dnu, da se nobena češplja lonca ne tišči in tudi druga druge ne. Kadar je lonec napolnjen, zaveže se z pergamentnim papirjem in potem z mehurjem. Lonec je potem shraniti v suho in hladno shrambo, kjer ne more mraz do njega. Kadar se češplje rabijo, opero se ter drže v kakem situ nad soparom vrele vode, vsled česar dobijo obliko, kakor da bile ravnokar odtrgane.

* Drevesni rak. Te bolezni ne odpraviš niti s tem, da rano močno obrežeš, niti s tem, da jo zamažeš. S tem le povekšaš rano, da se drevo poprej posuši. „Pred tremi leti imel sem,“ tako poroča nekdo v nemškem listu „Thier-Borse“ „jako bolno jablano. Vsa sredstva, katera sem poskušal, niso nič pomagala. Privezal sem z žico po dolgem v rano tako velik kos iz desek, da je bilo ostalo mej drevesnimi ranami in deblom vsaj 5 cm prostora. Ta kos napolnil sem s prstjo, katero sem dobro stlačil. Lani sem kos odstranil, rano prsti očistil in nisem več zapazil rakovitih izrastkov, robovi rane so bili gladki in zdravi, rana se je jela zaraščati. Rana se dalje zarašča, in nadejem se, da se letos zavsem zaraste. Seveda jamčiti ne morem, da bi to sredstvo vselej pomagalo, priporočam pa vendar gospodarjem, da je poskušajo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 202. Ravno v tem kraji (glej 201. vprašanje) misli nekdo napraviti majhen ribnjak, poleg njega pa stan za gosi in race. Ni li lega prenizka za te živali? (L. V. v N.)

Odgovor: Lega, bodisi nad morjem, ali nad kakim drugim krajem, menda vendar ne vpliva na uspevanje rac in gosi. Ako dotičnik naredi ribnjak, naredi ga gotovo zarad ribje reje, in če postavi poleg njega stan za gosi in race, pa stori tako, kakor če bi postavil kozla za vrtnarja.

Vprašanje 203. V moji šolski drevesnici sem letos imel toliko listnih uši, da drevje celo leto kar nič ni raslo. Ako se bodo dalje tako godilo, bode ves moj trud zamanj in ne bode mi mogoče vzgojiti nobenega drevesa. Ali je kaj pomoči in kaj naj naredim? (G. L. v Pr.)